

บทบรรณาธิการ

คำถาม การสอบจำเลยเรื่องทนายความก่อนนั่งพิจารณา การอ่านคำพิพากษา เป็นอำนาจของผู้พิพากษาศาลชั้นต้นคนเดียวหรือไม่

ผู้พิพากษาสองคนนั่งพิจารณาคดีของคดีแล้ว หากมีผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งมาร่วมลงลายชื่อโดยที่ไม่ได้นั่งพิจารณาจะถือว่าเป็นการไม่ชอบหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๑๒/๒๕๕๔ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “คดีมีปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่า ผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นออกนั่งพิจารณาคดีของคดีตามที่มีบัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๖ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๖ ที่ใช้บังคับในขณะนั้นหรือไม่ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “...ก่อนเริ่มพิจารณาในศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้” แม้ในวันดังกล่าวเป็นเพียงวันที่ศาลสอบถามจำเลยเรื่องทนายความเท่านั้น ซึ่งศาลจะสอบคำให้การจำเลยและสืบพยานในนัดต่อไปก็ตาม การสอบจำเลยเรื่องทนายความก่อนเริ่มการพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวก็เป็นกรณีที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี จึงเป็นการนั่งพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๗) ประกอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ซึ่งจะต้องอยู่ในบังคับของพระธรรมนูญศาลยุติธรรมว่าด้วยองค์คณะผู้พิพากษา แต่เมื่อการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปเพื่อออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช้การชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีจึงเป็นอำนาจของผู้พิพากษาศาลชั้นต้นคนเดียวตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๔ (๒) ดังนั้น การที่ผู้พิพากษาของศาลชั้นต้นคนเดียวได้สอบจำเลยเรื่องทนายความ และได้ลงลายมือชื่อในรายงานกระบวนการพิจารณาจึงชอบแล้วและฎีกาของจำเลยที่ว่า การสืบพยานประเด็นโจทก์ที่ศาลอาญามีผู้พิพากษาคนหนึ่งมิได้ร่วมนั่งพิจารณา แต่ได้ลงลายมือชื่อในคำให้การพยานและรายงานกระบวนการพิจารณาและการสืบพยานในศาลชั้นต้นทุกครั้ง และในวันอ่านคำพิพากษามีผู้พิพากษาคนหนึ่งมิได้ร่วมพิจารณาด้วยมาลงลายมือชื่อเป็นการขัดต่อกฎหมาย ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ไม่รับวินิจฉัย เป็นการไม่ชอบนั้น เห็นว่า การสืบพยานโจทก์ที่ศาลอาญามีผู้พิพากษาสองคนนั่งพิจารณาคดีของคดีแล้ว แม้หากผู้พิพากษาศาลอาญาอีกคนหนึ่งมาร่วมลงลายชื่อโดยที่ไม่ได้นั่งพิจารณาก็เป็นเพียงการดำเนินการกระบวนการพิจารณาเกินไปกว่าที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น หากมีผลให้การนั่งพิจารณาที่ถูกต้องกลับกลายเป็นไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ การสืบพยานในศาลชั้นต้นทุกครั้งก็ปรากฏตามบันทึกคำเบิกความและรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นว่าในแต่ละครั้งมีลายมือชื่อผู้พิพากษาสองคนลงลายมือชื่อไว้ จึงต้องฟังตามรายงานกระบวนการพิจารณา

ว่าในวันเวลาดังกล่าวมีผู้พิพากษาสองคนของศาลชั้นต้นนั่งพิจารณาคดีอันเป็นการนั่งพิจารณาคดีของคณะตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๖ แล้ว หาได้เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๖ ที่ใช้บังคับในขณะนั้น ดังที่จำเลยฎีกาไม่ ส่วนการอ่านคำพิพากษาเป็นการดำเนินการหลังคดีเสร็จการพิจารณา ทั้งผู้พิพากษาได้ลงลายชื่อในคำพิพากษาคดีของคณะตามกฎหมายแล้ว การอ่านคำพิพากษาย่อมกระทำโดยผู้พิพากษาคนเดียว การดำเนินการกระบวนพิจารณาและการอ่านคำพิพากษาของศาลชั้นต้นจึงชอบแล้ว

คำถาม คดีร้องขอคืนของกลางที่ศาลสั่งริบต่อศาลจังหวัด ผู้พิพากษาคนเดียวพิจารณาคดีแล้วมีคำสั่งยกคำร้อง ชอบหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๔๙๒/๒๕๔๘ คดีนี้ศาลชั้นต้นเป็นศาลจังหวัด การพิจารณาคดีพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนจึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาคดีพิพากษาคดี ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๖ การที่ศาลชั้นต้นพิจารณาคดีนี้และมีคำสั่งยกคำร้องขอคืนของกลางของผู้ร้องโดยผู้พิพากษาคนเดียวเป็นผู้พิจารณาคดีนั้น เป็นการไม่ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๔ (๒) และมาตรา ๒๖ เนื่องจากการพิจารณาคดีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวที่จะออกคำสั่งได้ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ยังไม่มีอำนาจพิจารณาคดีพิพากษาคดี ต้องให้ศาลชั้นต้นดำเนินการให้ถูกต้องเสียก่อน ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

คำถาม ฟ้องขอให้ลงโทษฐานลักทรัพย์ แต่คำฟ้องไม่ระบุชื่อเจ้าของทรัพย์ หากกล่าวในคำฟ้องว่า ขณะนี้จำเลยต้องขังอยู่ตามหมายขังของศาลชั้นต้นในคดีนี้ซึ่งหมายขังดังกล่าวได้ระบุชื่อเจ้าของทรัพย์ไว้ จะถือว่าฟ้องชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๕๘๗/๒๕๕๔ แม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕) บัญญัติว่า ฟ้องต้องบรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี และคดีความผิดฐานลักทรัพย์ตามลักษณะของความผิดจะต้องเป็นทรัพย์ของผู้อื่น มิใช่เป็นของผู้กระทำผิดนั่นเอง ซึ่งโดยปกติฟ้องต้องระบุชื่อเจ้าของทรัพย์เสมอไป คดีนี้โจทก์บรรยายฟ้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วคงขาดแต่ชื่อเจ้าของทรัพย์เท่านั้น แต่เมื่ออ่านคำฟ้องโดยตลอดก็พอทราบได้ว่าผู้เสียหายที่เป็นเจ้าของทรัพย์คือผู้ใด เพราะในตอนท้ายฟ้องได้

กล่าวไว้ด้วยว่าระหว่างสอบสวนจำเลยถูกควบคุมตัวตั้งแต่ถูกจับตลอดมา ขณะนี้ต้องขังอยู่ตามหมายขังของศาลชั้นต้นในคดีหมายเลขดำที่ ฝ.๑๒๘๓/๒๕๕๒ ซึ่งพอจะอนุมานได้ว่าเป็นส่วนประกอบของคำฟ้อง และปรากฏว่าคดีหมายเลขดำที่ ฝ.๑๒๘๓/๒๕๕๒ ได้ระบุชื่อเจ้าของทรัพย์สินไว้ จำเลยน่าจะเข้าใจได้ดีว่าทรัพย์สินตามที่โจทก์ฟ้องเป็นของผู้ใด ฟ้องโจทก์จึงชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕)

คำถาม คำให้การชั้นสอบสวนของผู้เสียหาย หากในชั้นศาลโจทก์ไม่ได้ตัวมาเบิกความ เพราะหลังเกิดเหตุผู้เสียหายหลบหนีออกจากบ้านไป ไม่อาจหาตัวและที่อยู่ได้ ศาลจะรับฟังคำให้การของผู้เสียหายดังกล่าวได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๑๓/๒๕๕๔ แม้คำให้การในชั้นสอบสวนของผู้เสียหายจะเป็นพยานบอกเล่า แต่เมื่อได้ความว่าโจทก์ไม่สามารถนำผู้เสียหายมาเบิกความเป็นพยาน เนื่องจากหลังเกิดเหตุผู้เสียหายหลบหนีออกจากบ้านไป ไม่อาจหาตัวและที่อยู่ได้ แต่ผู้เสียหายได้ให้การต่อพนักงานสอบสวน นักสังคมสงเคราะห์ และพนักงานอัยการไว้ตามบันทึกคำให้การผู้เสียหายอันเป็นการปฏิบัติตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓๓ ทวิ แล้วศาลย่อมรับฟังคำให้การของผู้เสียหายประกอบกับพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ซึ่งเป็นพยานแวดล้อมที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ได้

คำถาม ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ หากศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลายื่นฎีกา จะมีผลไปถึงโจทก์ร่วมด้วยหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๙๘/๒๕๕๔ แม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๑๔) ให้ความหมายของคำว่า "โจทก์" ว่าหมายความว่าพนักงานอัยการ หรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องคดีอาญาต่อศาล หรือทั้งคู่ในเมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน และโจทก์ร่วมเข้ามาดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสองโดยอาศัยสิทธิตามฟ้องของพนักงานอัยการตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๐ ก็ตาม แต่สิทธิในการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๓ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ เพื่อใช้สิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๑๖ นั้น เป็นสิทธิเฉพาะตัวของคู่ความแต่ละคน การที่ศาลชั้นต้นอนุญาตให้โจทก์ขยายระยะเวลายื่นฎีกาจนถึงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ จึงเป็นเรื่องเฉพาะตัวของโจทก์เท่านั้นไม่มีผลถึงโจทก์ร่วมแต่อย่างใด การที่โจทก์ร่วมยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นฎีกา เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ จึงเป็นการยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นฎีกา เมื่อสิ้นระยะเวลาฎีกาสำหรับโจทก์ร่วมแล้ว ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้เฉพาะเมื่อมีเหตุสุดวิสัย ซึ่งเหตุสุดวิสัยตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๓ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ นั้น หมายถึงเหตุที่ทำให้ศาลไม่สามารถมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาหรือคู่ความไม่สามารถมีคำขอเช่นนั้นขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลาที่กฎหมายให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นพฤติการณ์นอกเหนือที่จะ

กระทำได้อ่อนสั้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ กรณีจึงไม่ใช่เหตุสุดวิสัยที่จะอนุญาตให้
โจทก์ร่วมขยายระยะเวลาขึ้นฎีกาได้

คำถาม โจทก์และจำเลยมีเจตนาก่อนนิติสัมพันธ์กันเป็นสัญญาจะซื้อขายโดยการ
วางมัดจำ ภายหลังมีการทำสัญญาจะซื้อจะขายเป็นหนังสือ กรณีจะอยู่ในบังคับ ป.วิ.พ.
มาตรา ๙๔ ที่ห้ามรับฟังพยานบุคคลเพิ่มเติม ตัดทอน แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความใน
เอกสารหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๖๓/๒๕๕๔ โจทก์ตกลงซื้อที่ดินและบ้านจากจำเลยตาม
ใบโฆษณา โดยวางมัดจำไว้ หลังจากนั้นโจทก์และจำเลยจึงได้ทำสัญญาจะซื้อจะขาย
แสดงว่าโจทก์และจำเลยมีเจตนาก่อนนิติสัมพันธ์กันเป็นสัญญาจะซื้อจะขายโดยการ
วางมัดจำตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๕๖ วรรคสอง ซึ่งมีได้กำหนดแบบไว้ว่าต้องมีหลักฐาน
เป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญจึงจะฟ้องร้องบังคับ
คดีได้ สัญญาจะซื้อจะขายระหว่างโจทก์จำเลยจึงเกิดขึ้นนับแต่เวลาที่โจทก์วางมัดจำไว้
มิใช่เพิ่งเกิดในภายหลังเมื่อมีการทำสัญญาจะซื้อจะขายเป็นหนังสือ กรณีจึงไม่ตกอยู่ใน
บังคับข้อห้ามตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๙๔ ที่จำกัดเฉพาะกรณีที่กฎหมายกำหนดว่าข้อ
เท็จจริงในเรื่องที่ฟ้องร้องกันนั้นจะต้องแสดงให้ปรากฏด้วยการนำสืบพยานเอกสารจึงห้าม
นำพยานบุคคลเข้าสืบเพื่อเพิ่มเติม ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสารที่
ได้นำมาแสดงแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานบุคคลที่โจทก์นำสืบว่าจำเลยตกลง
จะหาสถาบันการเงินให้โจทก์กู้ยืมชำระหนี้ส่วนที่เหลืออยู่คืนจำเลย โดยมีระยะเวลาผ่อน
ชำระหนี้ ๑๕ ปีได้ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าธนาคารที่จำเลยติดต่อให้โจทก์กู้ยืมยอม
ให้โจทก์ชำระหนี้ได้นาน ๑๕ ปี เป็นเหตุให้โจทก์ไม่สามารถรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและ
บ้าน จำเลยจึงไม่อาจกล่าวอ้างว่าโจทก์ผิดสัญญาและรับเงินทั้งหมดที่โจทก์ชำระไว้แล้ว

คำถาม คำสั่งที่กฎหมายบัญญัติว่าให้เป็นที่สุด จะขออนุญาตยื่นอุทธรณ์
โดยตรงต่อศาลฎีกาได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๗๔๕/๒๕๕๔ ข้อกฎหมายที่จะขออนุญาตอุทธรณ์โดยตรง
ต่อศาลฎีกาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๓ ทวิ ได้นั้น จะต้องเป็นข้อกฎหมายที่สามารถ
อุทธรณ์และฎีกาไปยังศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยก
คำร้องขอให้งดการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๙๓ กฎหมายบัญญัติให้คำสั่งเป็น
ที่สุดไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงตามวรรคสามของบทบัญญัติมาตราดัง
กล่าว จำเลยทั้งสองจะขออนุญาตอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา
ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๒๓ ทวิ หาได้ไม่

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์
บรรณาธิการ